

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Dato: 20.09.2011

Vår ref: 11/911-1 JOT

Deres ref:

Uttalelse om oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling

Siden 1980-tallet er en rekke viktige utredninger om samiske rettsforhold i Norge blitt fulgt opp og nedfelt i norsk lovgivning. Her kan nevnes sameloven, Grunnloven § 110a, ratifiseringen av ILO-konvensjon 169 om urfolk og stammefolk, finnmarksloven og vedtakelsen av menneskerettsloven, som gir FN's konvensjon om sivile og politiske rettigheter status som norsk lov.

Denne høsten får antakelig en ny utredning om samiske rettsforhold sin endelige oppfølging gjennom Stortingets behandling av Regjeringens forslag til ny lovgivning om rett til fiske i havet. Dette er Regjeringens svar på Kystfiskeutvalgets innstilling (NOU 2008: 5 Retten til fiske i havet utenfor Finnmark). Det var Stortinget som i forbindelse med sin behandling av finnmarksloven ba "Regjeringen snarest mulig å foreta en utredning av samer og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark". Kystfiskeutvalget tolket mandatets formulering om "rett til fiske", som at det var "det rettslige grunnlaget" for særlige rettigheter til fiske i havet utenfor Finnmark som skulle undersøkes og legges til grunn.

Etter å ha gjennomført konsultasjoner med Sametinget om forslag til lovtekst, leverte Regjeringen sitt endelige forslag til nye bestemmelser i mai 2011. Samisk kirkeråd har merket seg at dette lovforslaget har elementer som kan bidra til å forbedre situasjonen for sjøsamisk kultur ved å styrke kyst- og fjordfiskeres mulighet til å delta i fisket i de aktuelle områdene.

Samisk kirkeråd ser imidlertid med stor bekymring på at både et samlet Sameting (med unntak av Frp) og samerettsekspert og høyesterettsjustitiarius emeritus Carsten Smith, som har ledet arbeidet i Kystfiskeutvalget, mener at folkerettens forpliktelser overfor sjøsamene ikke er oppfylt i lovforslaget. Dette gjelder særlig at den historiske retten til fisket ikke er gjort eksplisitt i loven. Dermed er det rettslige fundamentet for sikring av det materielle grunnlaget for utøvelse av samisk kultur (i dette tilfellet sjøsamisk kultur) ikke sikret og tydeliggjort i loven.

Den norske kirke ved Kirkerådet fikk aldri Kystfiskeutvalgets innstilling til høring, slik man har fått med hensyn til alle andre samerettslige utredninger siden 1980-tallet. Derfor har Den norske kirke ikke fått anledning til å uttale seg om saken tidligere. I lys av den uro man nå registrerer i saken, velger Den norske kirke ved Samisk kirkeråd likevel å uttale seg.

Samene har rettigheter som urfolk i Norge, og den norske stat har i henhold til norsk lov og folkerettens bestemmelser en plikt til å sikre at samene som urfolk ikke berøves retten til å utøve og utvikle sin egen kultur. Av dette følger også forpliktelsen til å sikre naturgrunnlaget for samisk kulturutøvelse. Denne forpliktelsen må også gjelde i forhold til sjøsamisk kultur som er en egen samisk delkultur. Historisk har sjøsamene antakelig vært den tallmessig største samiske gruppen i Norge. Sjøsamene har imidlertid vært utsatt for det sterkeste fornorskings- og kulturpresset av alle samiske grupper i Norge, og sjøsamisk kultur er sterkt truet. Carsten Smith hevder at oppfølgingen av Kystfiskeutvalgets innstilling er Norges siste sjanse til å bevare muligheten for en levende sjøsamisk kultur også for framtiden, og at det derfor er et kulturspørsmål av dimensjoner.

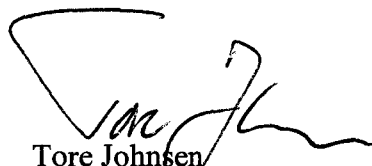
Samisk kirkeråd mener derfor at spørsmålet om å sikre naturgrunnlaget for sjøsamisk kultur ikke kan gjøres til et rent skjønsmessig politisk spørsmål. Uansett hvilke forvaltningsmessige løsninger en søker, må fjord- og kystbefolkningens historiske rett til fiske i sjøsamiske kyst- og fjordområder anerkjennes, uavhengig av enkeltpersoners etniske tilhørighet, men med særlig begrunnelse i samenes rett til kulturvern som urfolk.

Den norske kirke står sammen med den verdensvide kirke når den kjenner seg forpliktet av kirkens verdigrunnlag i spørsmål som berører urfolk og urfolks rettigheter. Ut fra en slik begrunnelse valgte Kirkemøtet i 2003 å avgi en kritisk uttalelse om regjeringens forslag til ny finnmarkslov, som et innspill til Stortingets endelige behandling av lovforslaget. Selv om situasjonen knyttet til Regjeringens forslag til ny lovgivning om rett til fiske ikke er identisk med denne, finnes det likevel viktige paralleller. Kirkemøtet påpekte den gang at Regjeringens forslag til finnmarkslov manglet en eksplisitt henvisning til samenes historiske rettigheter, og kommenterte da følgende: "Samenes rettigheter defineres dermed som partsrettigheter ved siden av flere andre, der urfolksretten skulle vært tillagt avgjørende betydning." Stortinget valgte i sin endelige behandling av finnmarksloven å lytte til denne bekymringen, og tydeliggjorde prinsippet om historisk bruk som en del av rettsgrunnlaget for finnmarksloven. Det er vanskelig å forstå at saken stiller seg prinsipielt annerledes med hensyn til sjøsamiske fiskerettigheter.

Samisk kirkeråd oppfordrer derfor på denne bakgrunn Stortinget om å rette særlig oppmerksomhet mot dette i den endelige behandlingen av ny lovgivning om rett til fiske, for å sikre at statens forpliktelser overfor sjøsamene etter folkeretten oppfylles gjennom vedtakelsen av denne.

Med vennlig hilsen

Anne Dalheim (sign).
leder i Samisk kirkeråd

Tore Johnsen
generalsekretær

Kopi til:

Kirkeavdelingen FAD	Postboks 8004 Dep	0030	OSLO
Fiskeri- og kystdepartementet	Postboks 8118 Dep	0032	OSLO
Sámediggi - Sametinget	Ávjovárgeaidnu 50	9730	KARASJOK